

ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบและผลการดำเนินงาน
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
THE RELATIONSHIP BETWEEN AUDIT COMMITTEE AND FIRM PERFORMANCE
OF COMPANIES LISTED IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

ภูษนิศา ส่งเจริญ¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาผลกระทบของคณะกรรมการตรวจสอบและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงอนุมานโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีเซท 50 ในช่วงปี พ.ศ. 2557- ปี พ.ศ. 2560 จำนวน 150 บริษัท กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีเซท 50 ในช่วงปี พ.ศ. 2557 – ปี พ.ศ. 2560 จำนวน 57 ตัวอย่าง ซึ่งไม่รวมบริษัทที่จดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน และบริษัทที่มีคุณสมบัติไม่ครบ จำนวน 93 ตัวอย่าง ผลการศึกษา พบว่า จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าหากบริษัทมีจำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมากจะทำให้ผลการดำเนินงานของ

บริษัทเพิ่มขึ้น และยังพบอีกว่าสัดส่วนความสัมพันธ์อิสระของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า หากบริษัทมีจำนวนกรรมการอิสระในโครงสร้างคณะกรรมการบริษัทในสัดส่วนที่สูงจะทำให้ผลการดำเนินงานของบริษัทลดลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กรรมการอิสระในสัดส่วนที่สูงจนเกินไป ไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ กับคณะกรรมการบริหารแล้วนั้น อาจจะช่วยในการตัดสินใจในเรื่องการลงทุนหรือในเรื่องต่าง ๆ อันจะเพิ่มมูลค่าในบริษัทได้

คำสำคัญ: คณะกรรมการตรวจสอบ ผลการดำเนินงาน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Abstract

This study aims to determine the impact of the Audit Committee and the performance of companies listed on the Stock Exchange of Thailand this study is an inference research by using descriptive statistics analysis and multiple

¹อาจารย์ประจำ คณะบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

regression analysis The population used in the study is a listed company in the Stock Exchange of Thailand. Set 50 Index Group during 2014 - 2017, number of 150 companies. The sample group used in the study is a listed company in the Stock Exchange of Thailand. Set 50 Index Group during 2014 - 2017, 57 samples, excluding companies listed in the financial industry group and 93 companies with incomplete qualifications. The results of the study showed that the number of meetings of the Audit Committee had a significant relationship with the performance of listed companies in the Stock Exchange of Thailand significantly. Which can be concluded that if the company has a number of times in the meeting of the audit committee, it will result in the increase of the company's performance And also found that the proportion of independence of the Board of Directors is related in the same direction as the performance of listed companies in the Stock Exchange of Thailand significantly. Which can be concluded that If the company has a large number of independent directors in the structure of the board of directors, the company's operating results will be reduced. This may be because Independent director in proportion too high There is no

relationship with the Executive Committee. May help in making investment or other decisions that will increase the value of the company.

Keywords: Audit Committee, Firm Performance, The Stock Exchange of Thailand

บทนำ

การล้มละลายของธุรกิจขนาดใหญ่ เช่น บริษัท ENRON ซึ่งดำเนินธุรกิจค้าพลังงานชั้นนำของโลก บริษัทได้แสดงข้อมูลทางการเงินที่ไม่เป็นจริง โดยแสดงรายได้เกินจริงเกือบ 600 ล้านดอลลาร์สหรัฐ บริษัท WORLDCOM เป็นบริษัทสื่อสารทางไกลที่ใหญ่ของอเมริกา บริษัทมีการบันทึกบัญชีค่าใช้จ่ายแทนบัญชีสินทรัพย์ทำให้ค่าใช้จ่ายต่ำกว่าปกติและมีผลกำไรที่มากขึ้นประมาณ 4,500 ล้านดอลลาร์ บริษัท Tesco เป็นกลุ่มธุรกิจค้าปลีกรายใหญ่ที่สุดของอังกฤษ บริษัทได้รายงานกำไรเกินจริงไป 263 ล้านปอนด์ บริษัท TYCO International Ltd. เป็นบริษัทด้านการผลิตและการบริการขนาดใหญ่ มีความผิดโดยกรรมการผู้จัดการใหญ่ และผู้อำนวยการฝ่ายการเงินร่วมกันสร้างผลประโยชน์ให้กับตนเองโดยการปกปิดซ่อนเร้นรายการทางบัญชีมิได้เปิดเผยข้อมูลไว้อย่างครบถ้วน, บริษัท GLOBAL Crossing เป็นบริษัทขนาดใหญ่ด้านกิจการวางเคเบิลใต้น้ำทั่วโลกและให้บริการด้านคมนาคมในประเทศสหรัฐอเมริกา มีความผิดในการจัดทำบัญชีปลอม ทำให้ยอดรายได้สูงเกินจริง รวมทั้ง บริษัท XEROX, บริษัท MERCK และ บริษัท QWEST มีความผิดเกี่ยวกับ

การตกแต่งตัวเลขทางด้านบัญชี เพื่อให้ราคาหุ้นของบริษัทมีมูลค่าสูงขึ้นและเกิดผลประโยชน์สูงสุดกับฝ่ายบริหาร สำหรับบริษัทในประเทศไทย บริษัท ปิคนิค คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) มีความผิดโดยการตกแต่งบัญชีเพื่อสร้างรายได้ปลอมบันทึกบัญชีเงินค้ำมัดจำถังแก๊สเป็นรายได้ 178 ล้านบาท บริษัท รอยเนท จำกัด (มหาชน) ที่มีการตกแต่งตัวเลขทางด้านบัญชี โดยผู้บริหารสร้างภาพลวงตาให้นักลงทุนเห็นว่าบริษัทมีกำไรที่ดี บริษัท สิงห์ พาราเทค จำกัด (มหาชน) ตกแต่งรายได้จากการขาย 543.3 ล้านบาท เพื่อให้บริษัทแสดงกำไรสุทธิสูงเกินความจริง บริษัท เอส.อี.ซี. ออโต้เซลส์ แอนด์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) ตกแต่งรายได้ปลอมจากการขายรถยนต์ที่ไม่มีอยู่จริง บริษัท เซอร์คิท อิเล็กทรอนิกส์อินดัสตรีส์ จำกัด (มหาชน) จัดทำเอกสารและลงบัญชีไม่ตรงต่อความเป็นจริง โดยใช้ชื่อลูกหนี้ต่างประเทศรายหนึ่ง บันทึกรายได้จากการขายและบันทึกบัญชีลูกหนี้ในงบการเงิน โดยรู้ว่าลูกหนี้ต่างประเทศรายนั้นไม่ใช่ลูกค้าที่แท้จริง บริษัท รอยเนท จำกัด (มหาชน) ตกแต่งการรับรู้รายได้จากบัตรเครดิตเน็ตที่ฝากขายผ่านตัวแทน แม้ในทางปฏิบัติบริษัทยังไม่มีรายได้จนกว่าร้านค้าจะสามารถจำหน่ายบัตรเครดิตเน็ตทำให้บริษัทมีกำไรเกินความจริง ความล้มเหลวของข้อมูลทางด้านบัญชีและการนำเสนองบการเงินของกิจการหลายแห่งล้วนมีสาเหตุมาจากการที่ผู้บริหารพยายามปรับแต่งฐานะการเงินและผลการดำเนินงานที่บิดเบือนจากความจริง เพื่อแสวงหากำไรอันเป็นเป้าหมายสูงสุด กำไรจะสะท้อนได้ถึงความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหาร ยิ่งกำไรสูงมากเท่าไร ยิ่งเป็นที่น่าพอใจของผู้ถือ

หุ้นมากเท่านั้น แม้กระทั่งผู้บริหารเองก็คาดหวังให้กิจการมีผลการดำเนินงานสูงสุด เพื่อผลตอบแทนที่จะได้รับในอนาคตสูงขึ้นไปด้วย ความสามารถในการทำกำไรของผู้บริหารในการจัดสรรสินทรัพย์ากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด จนได้รับผลตอบแทนออกมาในรูปแบบของกำไร ถ้ากิจการใดมีผลการดำเนินงานที่ขาดทุน อาจหมายความว่าผู้บริหารไม่มีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพย์ากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้ากิจการใดมีผลการดำเนินงานที่ดี มีกำไรจากการดำเนินงานเกิดขึ้นและกำไรเพิ่มมากขึ้น จึงจะสามารถวัดได้ว่าผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการจนเกิดประโยชน์สูงสุด โดยทฤษฎีตัวแทนซึ่งพัฒนาขึ้นโดย Alhian an Demsetz (1972) มองว่า มนุษย์ทุกคนย่อมมีแรงผลักดันที่จะทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวด้วยกันทั้งสิ้น ผู้เป็นเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้นกับฝ่ายบริหารมีความขัดแย้งทางด้านผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยที่ฝ่ายบริหารจะสร้างผลประโยชน์สูงสุดให้กับตนเองโดยไม่คำนึงถึงว่าการกระทำเช่นนั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์หรือความมั่งคั่งสูงสุดแก่ตัวผู้เป็นเจ้าของกิจการหรือไม่ ความสัมพันธ์ในทางธุรกิจเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากความยินยอมพร้อมใจระหว่างบุคคลสองฝ่าย โดยที่บุคคลฝ่ายหนึ่ง คือ ตัวแทน (Agent) ตกกลงที่จะทำการในฐานะที่เป็นตัวแทนให้กับอีกฝ่ายหนึ่งที่เรียกว่า ตัวการ(Principal) โดยที่แต่ละฝ่ายย่อมมีแรงจูงใจที่จะตัดสินใจที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ส่วนตัว ความขัดแย้งกันในผลประโยชน์อาจเกิดขึ้นเมื่อแต่ละฝ่ายดำเนินการเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง กล่าวคือ ผู้ถือหุ้นเป็นผู้มอบหมายให้ผู้บริหารดำเนินการแทนตนการโดยที่ผู้ถือหุ้นไม่

สามารถล่วงรู้ข้อมูลการตัดสินใจของผู้บริหารยอมทำให้เกิดต้นทุนจากการมอบอำนาจดำเนินการขึ้น (Agency Costs) ซึ่งประกอบด้วยต้นทุนในการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร และต้นทุนในการจูงใจให้ผู้บริหารตัดสินใจดำเนินการที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถือหุ้น (วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2543) ในด้านของนักลงทุนมักมองว่าการตัดสินใจเลือกลงทุนจำเป็นต้องพิจารณาความสามารถในการทำกำไร ซึ่งวัดค่าได้จากผลการดำเนินงานของบริษัท กำไร คือ เป้าหมายสูงสุด เมื่อไหร่ที่มีการลงทุนเกิดขึ้น นักลงทุนมีความคาดหวังกับผลตอบแทนที่จะได้รับในอนาคต ยิ่งกำไรมากขึ้นเท่าไรผลตอบแทนที่ได้รับสูงขึ้นเท่านั้น การวัดความสามารถในการดำเนินงาน อาทิเช่น อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) ใช้วัดความสามารถของผู้บริหารในการจัดสรรสินทรัพย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และอัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น (ROE) ใช้วัดความสามารถของผู้บริหารในการทำกำไรสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนส่งผลให้ผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นได้รับสูงขึ้นตามสัดส่วนของกำไร ผลตอบแทนที่สูงขึ้นจะสามารถสะท้อนความถูกต้องโปร่งใสและเป็นที่น่าเชื่อถือของนักลงทุนได้นั้นได้ส่วนหนึ่งก็เป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบในการกำกับดูแลตรวจสอบและตรวจทานงบการเงิน พร้อมทั้งคณะกรรมการตรวจสอบจะเป็นเครื่องมือในการติดตามสอดส่องดูแลผู้บริหารภายใต้การปฏิบัติงานของตัวแทนคือผู้บริหารนั่นเอง นักลงทุนสามารถประเมินผลการบริหารงานหรือความรับผิดชอบของผู้บริหารเพื่อใช้ในการตัดสินใจที่จะเลือกลงทุน ดังนั้น ถ้างบการเงินไม่สามารถสะท้อนได้ถึงความต้องการหรืองบการเงินขาดความ

น่าเชื่อถือ มีการปรับแต่งตัวเลขทางด้านบัญชี นักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินยอมเข้าใจฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการที่ผิดพลาด คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) คือ คณะกรรมการชุดย่อยของคณะกรรมการบริษัทเป็นเครื่องมือและกลไกที่สำคัญเพื่อให้อกิจการมีระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี คณะกรรมการตรวจสอบในฐานะกรรมการอิสระจะช่วยแบ่งเบาภาระของคณะกรรมการบริษัทเพื่อให้เกิดความคล่องตัวต่อการบริหารจัดการ การให้วิสัยทัศน์ และการให้ความเห็นที่ตรงไปตรงมาต่อรายงานทางการเงินและระบบการควบคุมภายใน คณะกรรมการตรวจสอบจะช่วยกำกับติดตามให้ฝ่ายบริหารและผู้สอบบัญชีได้มีการปรึกษาหารือเพื่อจัดการความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น และเพื่อให้รายงานทางการเงินมีการเปิดเผยอย่างครบถ้วน ถูกต้องเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยซึ่งจะส่งผลฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการแสดงข้อมูลทางบัญชีที่ถูกต้อง มีความโปร่งใส มีความน่าเชื่อถือ มีคุณภาพที่ดี และมีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นบทบาทคณะกรรมการตรวจสอบจะมีประสิทธิภาพได้ ถ้าหากคณะกรรมการบริษัทได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับคุณสมบัติและข้อกำหนดในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบ ความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบ ในการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในองค์กรต้องรู้และเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ รวมถึงการให้ความช่วยเหลือต่อการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ การให้ความร่วมมือกับ

คณะกรรมการตรวจสอบอย่างเต็มที่เกี่ยวกับการให้สารสนเทศที่ต้องการทรัพยากร และการดำเนินงานจากฝ่ายบริหารถึงอย่างไรก็ตามงบการเงินที่ดีต้องแสดงถึงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานโดยข้อมูลและตัวเลขทางการบัญชีต้องมีความถูกต้อง โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการตรวจสอบงบการเงินคือ คณะกรรมการตรวจสอบที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการชุดย่อยจากคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบเปรียบเสมือนตัวแทนของผู้ถือหุ้นที่ต้องช่วยสอดส่องดูแลงบการเงินให้แสดงข้อมูลที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือได้ Klein (2002) พบว่า คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้บริหาร จะช่วยทำให้งบการเงินแสดงผลการดำเนินงานที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่า บทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบช่วยทำให้ผลการดำเนินงานของบริษัท มีความถูกต้องยิ่งขึ้น อีกทั้งผกามาศ เอื้องอุดม (2543) พบว่า โอกาสการลงทุนของบริษัท การกระจายความเสี่ยงของบริษัท มีอิทธิพลเป็นบวกกับผลการดำเนินงาน ส่วนระดับหนี้สินของบริษัทมีอิทธิพลเป็นลบกับผลการดำเนินงาน สามารถอธิบายได้ว่า บทบาทความรับผิดชอบและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบที่ดีส่งผลให้บริษัทมีโอกาสในการลงทุนได้สูง การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบที่ดีช่วยลดความเสี่ยงของบริษัทได้ และถ้าคณะกรรมการตรวจสอบมีความเชี่ยวชาญในการกำกับตรวจสอบงบการเงินสามารถช่วยลดระดับหนี้สินของกิจการได้ หนี้สินลดลง ผลการดำเนินงานก็สูงขึ้น กำไรสูงขึ้น ผู้ถือหุ้นได้รับผลตอบแทนที่สูงขึ้นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

คณะกรรมการตรวจสอบ คือ กรรมการบริษัทที่ได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการบริษัทเป็นคณะกรรมการชุดย่อยที่ชื่อว่า คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) เพื่อทำหน้าที่สอบทานรายงานทางการเงิน ระบบควบคุมภายใน รวมทั้งให้มีการเปิดเผยข้อมูลรายการเกี่ยวโยงให้ครบถ้วน ฯลฯ โดยต้องมีคุณสมบัติความเป็นอิสระตามเกณฑ์ขั้นต่ำตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ฯ อีกนัยหนึ่งก็คือ กรรมการตรวจสอบต้องเป็นกรรมการอิสระ (คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2560) วัตถุประสงค์ของแนวทางปฏิบัติที่ดีสำหรับการจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบได้ถูกกำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ให้สะท้อนถึงความสำคัญของบทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบ กรรมการ ผู้บริหาร ผู้สอบบัญชี และผู้ตรวจสอบภายใน เป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ เนื่องจากคณะกรรมการตรวจสอบสามารถช่วยให้บุคคลดังกล่าวบรรลุถึงความรับผิดชอบทางกฎหมายและบริหารจัดการอย่างมืออาชีพ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2560)

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกพิจารณาบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยไม่รวมบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในกลุ่มสถาบันการเงิน คือ ธนาคาร ประกันภัยและประกันชีวิตเงินทุนหลักทรัพย์ เพื่อนำข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงมาใช้ในการศึกษา โดยตั้งสมมติฐานว่าบทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัทหรือไม่ ทั้งนี้ผู้วิจัยเชื่อว่าบทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบที่ดีจะช่วยให้

นักลงทุนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับข้อมูลที่มีความโปร่งใส มีความถูกต้องและยังส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของงบการเงินมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- 2) เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- 3) เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบและผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีเซท 50 ในช่วงปี พ.ศ. 2557 – ปี พ.ศ. 2560 จำนวน 150 บริษัท

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีเซท 50 ในช่วงปี พ.ศ. 2557 – ปี พ.ศ. 2560 จำนวน 57 ตัวอย่าง ซึ่งไม่รวมบริษัทที่จดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน และบริษัทที่มีคุณสมบัติไม่ครบ จำนวน 93 ตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวนของกรรมการตรวจสอบ จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบและผลการดำเนินงานของบริษัท ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่ง

ประเทศไทย กลุ่มดัชนีเซท 50 ในช่วงปี พ.ศ. 2557 – ปี พ.ศ. 2560 ที่มีงบการเงินในช่วงปี พ.ศ. 2557 – ปี พ.ศ. 2560 รวมจำนวน 4 ปี ซึ่งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากรายงานประจำปี และแบบแสดงรายการประจำปีของแต่ละบริษัท การเก็บรวบรวมข้อมูลเว็บไซต์ ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องบทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบและผลการดำเนินงานของบริษัท

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาเพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) จะใช้ทดสอบระดับความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยที่ตัวแปรและการวัดค่าตัวแปรที่ใช้ในการศึกษานั้นมีรายละเอียดดังนี้ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ บทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบ ประกอบด้วยจำนวนของกรรมการตรวจสอบ วัดค่าจากจำนวนของกรรมการตรวจสอบในแต่ละปี และจำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ วัดค่าจากจำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบในแต่ละปี ตัวแปรตาม คือ ผลการดำเนินงานของบริษัท ณ วันสิ้นปี เป็นผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นในอนาคต เนื่องจาก บทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบต้องใช้ระยะเวลาก่อนที่จะเกิดผลกระทบกับผลการดำเนินงาน อีกทั้งการทบทวนงานวิจัยในอดีต พบว่า การศึกษาผลการดำเนินงานของบริษัทมีการใช้ผลการดำเนินงานในอนาคต (Haniffa

and Hudaib (2006) ซึ่งแทนค่าด้วยอัตราผลตอบแทนจากผู้ถือหุ้น(Return on equity) ตัวแปรควบคุม ได้แก่ จำนวนของกรรมการบริษัท วัดค่าจากจำนวนของกรรมการบริษัทในแต่ละปี สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท วัดค่าจาก จำนวนของกรรมการอิสระใน คณะกรรมการบริษัทในแต่ละปี ขนาดของบริษัท วัดค่าจากยอดสินทรัพย์รวม

งานวิจัยได้กำหนดสมมติฐานไว้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 จำนวนกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงาน

สมมติฐานที่ 2 จำนวนครั้งในการประชุมของ คณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงาน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

$$YROE_{it+1} = \beta_0 + \beta_1 XCAN_{it} + \beta_2 XACMN_{it} + \beta_3 CABN_{it} + \beta_4 CABINN_{it} + \beta_5 CTA_{it} + \epsilon$$

โดยที่ $YROE_{it}$ คือ ผลการดำเนินงาน $XCAN_{it}$ คือ จำนวนของกรรมการตรวจสอบ $XACMN_{it}$ คือ จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ $CABN_{it}$ คือ จำนวนของกรรมการบริษัท $CABINN_{it}$ คือ สัดส่วนความเป็นอิสระของ คณะกรรมการบริษัท CTA_{it} คือ ขนาดของบริษัท (วัดโดยยอดสินทรัพย์) ϵ คือ ค่าความคาดเคลื่อน

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ตารางที่ 1 สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปร

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. YROE	18.65	15.49
2. XCAN	3.28	0.56
3. XACMN	8.44	3.43
4. CABN	12.72	2.25

5. CABINN	0.40	0.09
6. CTA	171,100 ล้านบาท	312,640 ล้านบาท

จากตารางที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา พบว่า โดยเฉลี่ยผลการดำเนินงานอยู่ที่ 18.65 จำนวนของกรรมการตรวจสอบ 3.28 คน จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ 8 ครั้ง จำนวนของกรรมการบริษัท 12 คน สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทร้อยละ 40 ขนาดของกิจการ (วัดโดยยอดสินทรัพย์) โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 171,100 ล้านบาท

2. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบและผลการดำเนินงานของบริษัท

ตัวแปร	β	p-value	ความสัมพันธ์
1.Constant	59.145	0.006	
2.XCAN	-0.554	0.870	ไม่มี
3.XACMN	1.733	0.004**	มี
4.CABN	-3.528	0.000** *	มี
5.CABINN	-22.106	0.443	ไม่มี
6.CTA	9.832E-13	0.906	ไม่มี

** นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05
*** นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01
 $R^2 = 0.289$, Adjusted $R^2 = 0.219$
F-value = 4.147, P-value = 0.003a
จำนวนตัวอย่าง = 57 ตัวอย่าง (19 บริษัท)

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัท ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าจำนวนครั้งในการ

ประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัท ความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในทิศทางเดียวกัน(เชิงบวก) ซึ่งหมายความว่า หากบริษัทมีจำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมากจะส่งผลให้ผลการดำเนินงานของบริษัทเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพรอนงค์ บุษราตระกูลและคณะ (2559) พบว่า ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ และด้านกิจกรรมของคณะกรรมการและกรรมการ มีผลต่อการดำเนินงานของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ บริษัทควรให้ความสำคัญกับจำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อให้คณะกรรมการตรวจสอบได้ตรวจสอบและตรวจทานงบการเงินของบริษัทเพื่อให้บริษัทมีผลการดำเนินงานที่ดี ส่วนตัวแปรควบคุม พบว่า สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัท ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ความสัมพันธ์ดังกล่าวอยู่ในทิศทางตรงกันข้าม(เชิงลบ)ซึ่งหมายความว่า หากบริษัทมีจำนวนกรรมการอิสระในโครงสร้างคณะกรรมการบริษัทในสัดส่วนที่สูงจะทำให้ผลการดำเนินงานของบริษัทลดลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กรรมการอิสระในสัดส่วนที่สูงจนเกินไป ไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ กับคณะกรรมการบริหารแล้วนั้น อาจจะช่วยในการตัดสินใจในเรื่องการลงทุนหรือในเรื่องต่าง ๆ อันจะเพิ่มมูลค่าในบริษัทได้ จึงทำให้ผลการดำเนินงานของบริษัทลดลง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพรอนงค์ บุษราตระกูลและคณะ (2559) พบว่า ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ และด้านกิจกรรมของคณะกรรมการและกรรมการ มีผลต่อการดำเนินงานของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ ทั้งนี้ บริษัทควรให้ความสำคัญกับจำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการและสอดคล้องกับงานวิจัยของOgbodo, Okenwa Cy, Akabuogu, Nzube J, (2018) พบว่า คณะกรรมการอิสระมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อผลตอบแทนของธนาคารในประเทศไนจีเรีย ผลการศึกษายังพบอีกว่า ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญอัตรากำไรของธนาคารในประเทศไนจีเรีย

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณาผลกระทบของคณะกรรมการตรวจสอบและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงอนุमानโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีเซท 50 ในช่วงปี พ.ศ. 2557- ปี พ.ศ. 2560 จำนวน 150 บริษัท กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีเซท 50 ในช่วงปี พ.ศ. 2557 – ปี พ.ศ. 2560 จำนวน 57 ตัวอย่าง ซึ่งไม่รวมบริษัทที่จดทะเบียนในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน และบริษัทที่มีคุณสมบัติไม่ครบ จำนวน 93 ตัวอย่าง ดังนั้นจึงทำให้ยอมรับสมมติฐานที่ว่าจำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

การอภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทคณะกรรมการตรวจสอบและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สะท้อนให้เห็นว่านักลงทุนใช้ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบ คือ จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัทในทิศทางเดียวกัน แสดงให้เห็นว่า บทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบในการปฏิบัติหน้าที่ ความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบ ทำให้บริษัทมีผลการดำเนินงานที่สูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า การที่คณะกรรมการตรวจสอบมีการประชุมกันบ่อยครั้ง ทำให้สามารถติดตามตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานของผู้บริหารได้เป็นอย่างดี คณะกรรมการตรวจสอบสามารถให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางต่างๆบนพื้นฐานความถูกต้อง และข้อมูลแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของพรอนงค์ บุชราตระกูลและคณะ (2559) พบว่า องค์ประกอบด้านกิจกรรมของคณะกรรมการ มีผลต่อการดำเนินงานของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ บริษัทควรให้ความสำคัญกับจำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ สอดคล้องกับสรียา พันธุ์ณรงค์ (2553) พบว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดีจะช่วยให้เกิดคุณค่าหรือมูลค่าเพิ่มแก่กิจการและผู้ถือหุ้น การที่บริษัทมีคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ ถือเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างคณะกรรมการบริษัทในการกำกับดูแลกิจการที่ดี ตัวแปรควบคุม สัดส่วนความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์

กับผลการดำเนินงานของบริษัทในทิศทางตรงกันข้าม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Agrawal A. and Knoeber (1996) พบว่า จำนวนกรรมการอิสระที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การดำเนินงานของบริษัทลดลง โดยอธิบายไว้ว่า การที่บริษัทมีคณะกรรมการอิสระนั้นเป็นไปข้อกำหนดของกฎหมายจึงไม่มีผลต่อการดำเนินงานของบริษัทสอดคล้องกับงานวิจัยของ กานดา พิศาลปิติ (2558) สัดส่วนกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งวัดโดยอัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น(Return on equity) ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 นั่นคือ ถ้าบริษัทนั้น ๆ มีสัดส่วนกรรมการอิสระที่สูงจะส่งผลให้ผลการดำเนินงานของบริษัทซึ่งวัดโดยอัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น(Return on equity)มีค่าที่ต่ำกว่าบริษัทที่มีสัดส่วนของกรรมการอิสระต่ำ สอดคล้องกับงานวิจัยของพรอนงค์ บุชราตระกูลและคณะ (2559) พบว่า ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ มีผลต่อการดำเนินงานของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของOgbodo, Okenwa Cy, Akabuogu, Nzube J (2018) พบว่า คณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อผลตอบแทนของธนาคารในประเทศไนจีเรีย ผลการศึกษายังพบอีกว่า ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญอัตรากำไรของธนาคารในประเทศไนจีเรีย

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1) จากผลการศึกษาที่พบว่าจำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัท จด

ทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนั้น นักลงทุนสามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจก่อนที่จะตัดสินใจลงทุนในธุรกิจนั้น ๆ

2) สำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนีเซท 50 หากทราบว่าจำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัท บริษัทจดทะเบียนควรนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดปรับปรุงเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบโดยเฉพาะการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบให้เหมาะสมสำหรับธุรกิจของตนเอง เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบเป็นไปอย่างระมัดระวังและมีความโปร่งใสมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

1) การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดังนั้น การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อคุณภาพกำไร ผลการดำเนินงานที่วัดค่าจาก Tobin Q

2) การศึกษาในครั้งนี้ ใช้ข้อมูลที่ศึกษาเพียง 4 ปีคือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557-2560 และมีกลุ่มตัวอย่างเพียง 57 ตัวอย่าง ซึ่งขนาดของตัวอย่างที่เล็กอาจทำให้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณไม่แม่นยำเท่าที่ควร ดังนั้น หากทำการศึกษาในครั้งต่อไปควรมีการขยายช่วงเวลาของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาให้มากขึ้นเพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กานดา พิศาลปิติ. (2558). ผลกระทบเชิงสาเหตุระหว่างการค้ากับดุลการคลังและผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิชาชีวะบัญชี*, 11(32). 5-16.
- ณิชนันท์ จันทระเขตต์. (2558). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการค้ากับดุลการคลังกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2560). การกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี 2560 (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.set.or.th>.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2560). รายชื่อบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ดัชนีเซท 50 (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.set.or.th>.
- ผกาภาส เอื้ออุดม. (2543). *ผลกระทบของขนาดของคณะกรรมการ องค์กรประกอบของคณะกรรมการ และการถือหุ้นของคณะกรรมการที่มีผลต่อการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาการเงิน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

- พรอนงค์ บุชราตระกูลและคณะ. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนกรรมการระดับของการกำกับดูแลกิจการที่ดีและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย. งานวิจัยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.set.or.th>.
- วรศักดิ์ ทุมมานนท์.(2543). *คุณรู้จัก Creative Accounting และ คุณภาพกำไร แล้วหรือยัง?*. กรุงเทพมหานคร:บริษัท ไปโอเน็ค อินเทอร์เน็ต รีซอสเซส จำกัด.
- สรียา พันธุ์รงค์. (2553). การกำกับดูแลกิจการ: การประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ความล้มเหลวของกิจการ. *วารสารวิชาการและวิจัย*. 4(2). 118-129.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2560). คณะกรรมการตรวจสอบ (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <http://www.set.or.th>.
- สุชลธา บุพการะกุล. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับผลการดำเนินงานของ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- Agrawal, A., & Knoeber, C. R. (1996). Firm performance and mechanism to control agency problems between managers and shareholders. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*. 31(3). 377-397.
- Alchian, A. and H. Demsetz .(1972) . “Production, Information Costs and Economic Organization”, *American Economic Review*, 62: 777.
- Haniffa, R. M. and Hudaib, M. (2006). Corporate governance structure and performance of Malaysian listed companies. *Journal of Business Finance and Accounting*. 33(7). 1034-1062.
- Klein, A. (2002) . Audit Committee, Board of Director Characteristics and Earnings Management. *Journal of Accounting and Economics*. 33. 375- 400.
- Kyereboach, Coleman A., & Beikpe, N. (2002) . “The Relationship between Board size, Boardcomposition, CEO Duality and Firm Performance”. (Working paper), University of Stellenbosch Business School.
- Ogbodo, Okenwa Cy, Akabuogu, Nzube J. (2018). Effect of Audit Quality on the Financial Performance of Selected Banks in Nigeria. *Journal of Trend in Scientific Research and Development*. 3(1). 98 - 111.
- Xie et al. (2003). Earnings management and corporate governance: The role of the board and the audit committee. *Journal of Corporate Finance*. 9. 295–316.